

REACTIE OP INTERNETCONSULTATIE MODERNISERING EU AUTEURSRECHT

Aandacht voor audiovisueel erfgoed en de verbondenheid van digitaal erfgoed

Het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid is mede-ondertekenaar van de Gezamenlijke reactie van Nederlandse erfgoedinstellingen op het DSM-richtlijnvoorstel (30 november 2016) en onderschrijft de standpunten die daar worden ingenomen. In deze aanvullende reactie van Beeld en Geluid zullen we deze standpunten dus niet herhalen, maar op een aantal specifieke onderdelen dieper ingaan, vanwege de implicaties voor het audiovisuele erfgoed en het mediadomein.

Tekst en datamining (Art. 3)

Als knooppunt binnen het Netwerk Digitaal Erfgoed en actieve deelnemer aan Europeana onderstreept Beeld en Geluid het belang van de verruiming van de uitzondering voor Tekst en datamining. De inzet van technologie om data met betrekking tot erfgoedcollecties te verrijken en de mogelijkheid te bieden die onderling te verbinden en te koppelen aan externe informatie, is van essentieel belang om de doelstellingen van die voornoemde netwerken waar te maken met betrekking tot de ontsluiting en het toegankelijk maken, presenteren en hergebruiken van het digitale erfgoed op nationaal én internationaal niveau.

Het is belangrijk te beseffen dat deze werkzaamheden niet uitsluitend door onderzoekinstellingen worden uitgevoerd, maar door zeer diverse consortia bestaande uit erfgoedinstellingen, onderzoeksinstituten en de creatieve industrie. Deze consortia zouden in hun geheel - en de respectieve partijen hierbinnen - moeten kunnen profiteren van een uitzondering voor Tekst en datamining, ten behoeve van een verbetering van de ontsluiting en het toegankelijk maken van het gezamenlijke Nederlandse (en Europese) digitale erfgoed. Zo participeert Beeld en Geluid als erfgoedinstelling actief in (inter)nationale netwerken als de Europeana Network Association, CLARIAH en het Netwerk Digitaal Erfgoed, allen voorbeelden van dergelijke consortia bestaande uit erfgoedinstellingen, onderzoeksinstituten en marktpartijen.

Een dergelijke verbreding naar begunstigden buiten het onderzoeksveld versterkt de impact van de uitzondering voor Tekst en datamining op de grensoverschrijdende online toegankelijkheid van cultureel erfgoed aanzienlijk en vergemakkelijkt het digitale (her)gebruik hiervan voor diverse doelgroepen, waaronder het onderwijs.

Out of Commerce werken (Art. 7 - 9)

Het zal voor Beeld en Geluid en andere audiovisuele erfgoedinstellingen in de huidige situatie onmogelijk zijn om met haar collectie te profiteren van de voorgestelde maatregel, vanwege het ontbreken van een CBO voor audiovisuele producties in Nederland. Dit hiaat belemmert de intentie van de maatregel om eerlijke onderhandelingen voor gebruikers van audiovisueel erfgoedmateriaal te garanderen voor alle type werken.

Daarnaast is het begrip 'out-of-commerce' in de huidige uitwerking van de uitzondering in het voorstel problematisch in relatie tot publieke media-uitingen - zoals uitgezonden publieke-omroepprogramma's - waarvoor Beeld en Geluid volgens de Mediawet als archief fungeert. Het gevaar bestaat dat deze uitwerking van de uitzondering alsnog werken uitsluit die nooit met de intentie of potentie van commerciële exploitatie zijn geproduceerd, puur omdat ze in roulatie zijn. Daarnaast dient rekening te worden gehouden met het feit dat er reeds aanzienlijke publieke investeringen zijn gedaan in zowel de productie als archivering, digitalisering en (waar binnen de huidige beperkingen mogelijk) beschikbaarstelling van deze publieke media.

Beeld en Geluid is daarom van mening dat publiek gefinancierde (audiovisuele) media zonder uitzondering moeten vallen onder de categorie van werken die als 'out-of-commerce' aangemerkt worden, eventueel pas na een redelijke termijn.

Jan Müller, algemeen directeur Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid